

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/51/2016
Identifikačné číslo spisu: 3215010136
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:3215010136.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Aleny Šiškovéj na neverejnom zasadnutí v Bratislave 30. novembra 2016 v trestnej veci obvineného I. A. pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktoré podal proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 3To/85/2015, z 9. novembra 2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Bánovce nad Bebravou (ďalej aj „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom, sp. zn. 5T/22/2015, zo 16. septembra 2015, uznal obvineného I. A. za vinného zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona (ďalej aj „Tr. zák.“), s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

dňa 17. apríla 2015 v čase medzi 13.30 hod. a 15.30 hod. pod vplyvom alkoholu v obci E. na prístupovej ceste k bytovému domu na Ulici P. č. XX/XXX pristúpil k maloletej P. S., narodenej XX. G. XXXX so slovami, či býva sama doma, či k nej môže prísť, proti jej vôli ju potiahol za ľavú ruku do kríkov, začal ju bozkávať na hlavu, krk, oboma rukami ju ohmatával za prsia a za zadok, povedal jej, aby sa otočila a dala si dole nohavice, stiahol jej nohavičky a následne svoje nohavice, vybral si svoj pohlavný úd a snažil sa jej ho vsunúť do konečníka, počas čoho ju stále ohmatával rukami na prsiach a na genitáliách a stále sa snažil vniknúť pohlavným údom do jej konečníka, čo sa mu však nepodarilo, na čo jej povedal, aby mu pohlavný úd obľízala, prstom jej vnikol do pošvy, počas čoho maloletá nekričala, pretože sa ho bála, potom jej povedal, aby s ním išla aj domov, na čo mu sľúbila, že príde, že musí ísť iba do obchodu v obci E., pričom maloletá P. S.. neutrpela zranenia na vonkajších ani na vnútorných genitáliách.

Za to bol obvinenému I. A. podľa § 200 ods. 2, § 38 ods. 3, § 36 písm. j/, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d/

Tr. zák. uložený trest odňatia slobody vo výmere tri roky.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia.

Proti rozsudku okresného súdu podal obvinený I. A. odvolanie proti výroku o vine ako aj proti výroku o treste. V neprospech obvineného podal odvolanie aj prokurátor Okresnej prokuratúry Bánovce nad Bebravou, a to proti výroku o treste, z dôvodu nezákonného použitia ustanovenia § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody.

Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“ alebo „druhostupňový súd“) uznesením, sp. zn. 3To/85/2015, z 9. novembra 2015 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie obvineného i odvolanie prokurátora ako nedôvodné.

Proti predmetnému uzneseniu krajského súdu podal 1. apríla 2016 Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“) podľa § 369 ods. 2 Tr. por. dovolanie, z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., pretože bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil porušenie zákona a aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu ako aj predchádzajúci rozsudok okresného súdu vo výroku o treste. Navrhol tiež, aby podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

Generálny prokurátor v dôvodoch dovolania uviedol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu zákona v ustanoveniach § 319 Tr. por., § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. a § 39 ods. 1 Tr. zák. v prospech obžalovaného.

Za dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. označil skutočnosť, že napadnutým uznesením krajského súdu a konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, došlo k nesprávnemu použitiu ustanovenia § 39 Tr. zák., a tak k uloženiu trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby, pričom takýto postup nebol odôvodnený relevantnými skutočnosťami predpokladanými Trestným zákonom. Inými slovami, z napadnutého rozhodnutia nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by zakladali zákonný dôvod pre aplikáciu inštitútu mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Tr. zák.

V tomto smere generálny prokurátor zdôraznil, že z dokazovania vykonaného na okresnom súde, ktoré si osvojil v tomto rozsahu aj krajský súd, nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by v danom prípade odôvodňovali použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák., navyše v takej markantnej miere, ako to súdy urobili v danom prípade, keď trestná sadzba pre páchatela zločinu sexuálneho násillia spáchaného na dieťati je zákonom stanovená vo výmere sedem až pätnásť rokov. V prípade obvineného I. pritom súdy znížili trest odňatia slobody o viac ako polovicu dolnej hranice ustanovenej trestnej sadzby.

K podanému dovolaniu generálneho prokurátora sa 23. mája 2016 vyjadril obvinený prostredníctvom ustanoveného obhajcu.

Obvinený uviedol, že dovolací dôvod by bol naplnený len vtedy, ak by použitie ustanovenia § 39 Tr. zák. súd neodôvodnil žiadnou skutočnosťou vzťahujúcou sa k okolnostiam konkrétneho prípadu, alebo k pomerom konkrétneho obvineného, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup mala zakladať, k čomu podľa jeho názoru v predmetnej trestnej veci nedošlo.

Podľa názoru obvineného, súdy zníženie trestu opreli o skutočnosti, ktoré zakladajú zákonný dôvod pre mimoriadne zníženie trestu. V tomto smere poukázal na to, že prvostupňový súd vo svojom rozsudku uviedol, že pri určení výšky trestu prihliadol na osobu obvineného, ako aj na okolnosti prípadu a že tieto

skutočnosti boli v danom prípade rozhodujúcou skutočnosťou pre aplikáciu § 39 Tr. zák. Prvostupňový súd prihladal aj na závery znaleckého posudku a riziká recidívy vo vzťahu k obvinenému.

Poukázal tiež na uznesenie krajského súdu, ktorý zhodne konštatoval, že pomerne vysoký vek obvineného a poznatky o jeho doterajšom spôsobe života sú okolnosťami, ktoré odôvodňujú zníženie trestu odňatia slobody.

Obvinený je toho názoru, že z odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového i druhostupňového súdu je zrejmé, že tieto súdy v dostatočnej miere poukázali na tie skutočnosti, ktoré ich viedli k aplikácii ustanovenia § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu, a preto nedošlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por.

Vzhľadom k vyššie uvedenému, obvinený navrhol, aby najvyšší súd podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie generálneho prokurátora odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) na základe podaného dovolania zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Trestného poriadku), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), za splnenia podmienok uvedených v § 373 Trestného poriadku, v zákonnej lehote a mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku). Dospel však k záveru, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 písm. h/ Trestného poriadku.

Dovolanie je jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov, ktorého účelom je náprava najzávažnejších procesných a hmotnoprávných pochybení v právoplatných súdnych rozhodnutiach. Ich mimoriadnosť spočíva aj v tom, že sa dotýkajú zásad stability a istoty právnych vzťahov. Možnosti úspešného podania dovolania s ohľadom na striktné vymedzenie jeho dôvodnosti sú preto značne zúžené, a to aj z toho dôvodu, že dovolací súd je podľa § 385 Tr. por. *expressis verbis* viazaný dôvodmi podaného dovolania. To znamená, že možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov sú striktné obmedzené. Uplatnené dovolacie námietky musia byť vecne a právne podložené tak, aby aj skutočne nielen formálne napĺňali dôvody uvedené v § 371 ods. 1 Tr. por. Dovolanie teda nemá funkciu riadnej opravnej inštalácie a nesmie byť chápané ako „ďalšie“ odvolanie.

Otázka nepoužitia, respektíve nesprávnej aplikácie ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 Tr. zák. v súvislosti s dôvodom pre začatie dovolacieho konania už bola riešená v rámci zjednocovacej činnosti najvyššieho súdu. Z jeho stanoviska je zrejmé, že hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v zmysle § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. Z tohto dôvodu, výrok o treste možno úspešne napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. Zo stanoviska dovolacieho súdu tiež vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. zák. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák., v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. je tak naplnený výlučne vtedy, ak bol obvinenému uložený trest aj za použitia § 39 Tr. zák., hoci preto neboli naplnené zákonné podmienky, v dôsledku čoho uložený trest je nezákonný. To znamená, že nemožno namietat' len samotnú neprimeranosť uloženého trestu, ale aj neexistenciu konkrétnych okolností prípadu a pomerov páchatel'a, ktoré by odôvodňovali zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. je teda dovolacím dôvodom výlučne za situácie, keď jeho použitie nebolo odôvodnené žiadnymi takými konkrétnymi skutočnosťami, ktoré by jeho použitie legitimizovali ako zákonné a správne. Úlohou súdu je teda v takom prípade zrozumiteľne vysvetliť, prečo považuje uloženie trestu v rámci trestnej sadzby za neprimerané.

Z tohto hľadiska do istej miery ostáva otvorená otázka povinnosti naplnenia určitej kvality takých

skutočností, ktoré by oprávňovali použitie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu. Odpoveď na to dáva právna doktrína i rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu, keď uvádza, že v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. možno namietat nesprávnosť použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. len za situácie, ak by zníženie trestu nebolo opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup mala zakladať. K obdobnému záveru dospel aj iný senát najvyššieho súdu, keď uviedol, že ustanovenie § 39 Tr. zák. zakladá dovolací dôvod jedine v tom prípade, ak jeho aplikácia nie je odôvodnená žiadnou skutočnosťou vzťahujúcou sa k okolnostiam konkrétneho prípadu alebo pomerom konkrétneho obvineného.

Nemožno sa stotožniť s názorom generálneho prokurátora, keď v podanom dovolaní uvádza, že v súdnom rozhodnutí (má sa na mysli rozhodnutie okresného a krajského súdu) absentovali skutočnosťami oprávňujúce použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu. Okresný súd ako aj krajský súd vo svojich rozhodnutiach adekvátne odôvodnili, akými úvahami sa riadili pri hodnotení skutočností vzťahujúcich sa k ustáleniu takých okolností prípadu a pomerov páchatel'a, z ktorých súdy vyvodili splnenie podmienok pre aplikáciu § 39 ods. 1 Tr. zák. pri ukladaní trestu obvinenému.

Najvyšší súd už v obdobnej právnej veci zaujal názor, že úvahy generálneho prokurátora uvedené v dôvodoch dovolania, sú svojím obsahom polemikou s úvahami súdu v otázke splnenia podmienok pre mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody vzhľadom na pomery páchatel'a v zmysle § 39 ods. 1 Tr. zák. Polemikou v rovine hodnotenia dôkazov a z neho plynúcich záverov vzťahujúcich sa k uloženému trestu obvinenému. Odhliadnuc od toho, že tieto úvahy sú obsahom odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ktoré samo o sebe nemožno napadnúť dovolaním, nie je možné opomenúť, že ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. nemá kogentnú povahu. Je vecou súdu či v rámci voľného hodnotenia dôkazov dospeje v konkrétnom prípade k záveru, že pomery páchatel'a svojou závažnosťou presahujú „obvyklosť“ a odôvodňujú použitie tohto ustanovenia vzhľadom na ne.

Z rozsudku okresného súdu vyplýva, že aplikácia inštitútu mimoriadneho zníženia trestu v súvislosti s uložením trestu obvinenému bola podložená viacerými okolnosťami prípadu i pomermi páchatel'a. U obvineného bola zistená jedna poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. j/ Tr. zák., nakoľko pred spáchaním žalovaného skutku viedol riadny život. Prit'azujúca okolnosť zistená nebola. V minulosti bol obvinený raz súdne trestaný v roku 1964, pričom predmetné odsúdenie je toho času zahladené. V trestnom konaní nebolo zistené, že by proti obvinenému bolo vedené nejaké priestupkové riešenie a z miesta bydliska bol navyše hodnotený kladne. K pomerom páchatel'a okresný súd uviedol, že použitie trestnej sadzby bez mimoriadneho zníženia trestu by bolo pre páchatel'a neprímerane prísne vzhľadom na jeho pomery, keď tento je osobou vyššieho veku, pred dvomi rokmi mu zomrela manželka, zo psychiatrického hľadiska nie je pre spoločnosť nebezpečný a riziko, že by v budúcnosti spáchal podobný skutok, ako ten, pre ktorý je trestne stíhaný, je zanedbateľné z psychiatrického hľadiska. Okresný súd to uzavrel tým, že z týchto dôvodov je tak na nápravu páchatel'a a aj na ochranu spoločnosti postačujúci trest kratšieho trvania, než je dolná hranica trestnej sadzby, a to konkrétne trest vo výmere 3 roky.

S právnym názorom okresného súdu ohľadom výšky trestu sa stotožnil aj krajský súd, keď uviedol, že okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku správne a citlivo prihliadol na osobu obvineného, ako aj okolnosti prípadu, pričom okresným súdom uložený trest je spôsobilý pôsobiť výchovne na obvineného a odstrašiť prípadných iných páchatel'ov od páchania obdobných skutkov. Osobitne považoval za dôležité zdôrazniť, že sa stotožnil s názorom okresného súdu, podľa ktorého pomerne vysoký vek obvineného a poznatky o jeho doterajšom spôsobe života sú tými okolnosťami, pre ktoré je dôvodne možné dospieť k záveru, že použitie trestnej sadzby ustanovenej zákonom by bolo pre obvineného neprímerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania.

Obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. V opačnom prípade, teda ak podané dovolanie len

formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky postupom podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.